

แรงบันดาลใจทางวิชาการ

สำหรับผู้อยู่ในวงการศิลปะ เมื่อกล่าวถึงสิ่งที่เรียกว่า 'แรงบันดาลใจ' คำนี้มีนัยสำคัญ เพราะงานสร้างสรรค์ทางศิลปะเชื่อกันว่าไม่อาจก่อตัวขึ้นได้เลย หากปราศจากแรงบันดาลใจ ในแขนงวิชาการที่อยู่นอกอาณาเขตของศิลปะ เราไม่สู้พูดกันถึงแรงบันดาลใจเท่าใดนัก จะอย่างไรก็ตาม นี่ไม่ได้แปลว่า งานสร้างสรรค์ทางวิชาการจะไม่ต้องการแรงบันดาลใจ จากประวัติศาสตร์การสร้างงานที่ยิ่งใหญ่ทางวิชาการของปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่ของโลก เรามักพบว่า งานสร้างสรรค์ที่ยิ่งใหญ่และเป็นอมตะทางวิชาการแทบทั้งสิ้นก่อตัวขึ้นจากแรงบันดาลใจ บางประการเมื่อปราชญ์ผู้นั้นอ่านงานของคนอื่นแล้วเกิดอาการ 'สะดุด' ในบางประเด็นที่งานชิ้นนั้น ๆ พุดถึงเอาไว้

ชาร์ลส์ ดาร์วิน เขียนเล่าเอาไว้ในอัตชีวประวัติของเขาว่าที่มาของทฤษฎีการเลือกสรรตามธรรมชาติของเขา (ตามที่เสนอเอาไว้ในหนังสือเรื่อง The Origin of Species) มาจากการอ่านงานของนักประชากรศาสตร์ท่านหนึ่งที่ชื่อ รอเบิร์ต มัลทัส ข้อเขียนของดาร์วินนี้บอกให้เราทราบว่า ทฤษฎีที่ยิ่งใหญ่ของเขาก่อตัวขึ้นจากจุดเล็กๆ จุดหนึ่งในงานของมัลทัส เราอาจเรียกจุดดังกล่าวนี้ว่าแรงบันดาลใจทางวิชาการ อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์นั้นไม่ใช่ นักวิทยาศาสตร์ที่หมกมุ่นอยู่กับการทดลองในห้องปฏิบัติการ หากแต่เป็นนักคิดที่ติดตามอ่านงานค้นคว้าใหม่ๆ ของนักวิทยาศาสตร์ต่างๆ ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ออกมาแล้ว พยายามหาวิธีอธิบายโยงให้เห็นความเกี่ยวข้องระหว่างปรากฏการณ์เฉพาะที่ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาได้ค้นพบ ความยิ่งใหญ่ของไอน์สไตน์ไม่ได้อยู่ที่การค้นพบอะไรใหม่ แต่อยู่ที่การคิดหาทฤษฎีอธิบายปรากฏการณ์ที่นักวิทยาศาสตร์ทั้งหลายรู้จักกันอยู่แล้วแต่ไม่ทราบจะอธิบายโยงหากันอย่างไร ไอน์สไตน์เขียนเล่าไว้ในอัตชีวประวัติของเขาว่า ทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ของเขาเกิดจากการอ่านงานของนักวิทยาศาสตร์คนอื่น ๆ แล้วเกิดการ 'สะดุด' ในบางแง่มุมที่แฝงอยู่ในงานเหล่านั้น เราอาจกล่าวได้ว่าทั้งดาร์วิน และไอน์สไตน์ เป็นตัวอย่างค่อนข้างดีที่แสดงให้เห็นว่า แรงบันดาลใจทางวิชาการมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์งานคุณภาพ

พุทธศาสนาเองก็ดูจะให้ความสำคัญแก่การศึกษา
งานของคนอื่นเพื่อหาแรงบันดาลใจตามที่กล่าวมานี้ ผู้ที่
สนใจทฤษฎีการได้มาซึ่งความรู้ของพุทธศาสนาคง
ทราบดีว่า พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงที่มาของปัญญาว่า
ประกอบด้วยปัจจัยหลักสองประการ ปัจจัยแรกเป็น
ปัจจัยภายนอกคือการศึกษาสิ่งที่นักวิชาการอื่นได้เสนอ
ไว้ในวงวิชาการ ปัจจัยที่สองคือการนำเอาสิ่งที่ได้ศึกษา
แล้วนั้น มา 'ขบ' ต่อ การอ่านสิ่งที่คนอื่นเขียนใน
ทัศนะของพุทธศาสนาไม่เพียงแต่เพื่อให้เกิดความรู้
เท่านั้น หากแต่เพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจสำหรับ
พัฒนาความรู้นั้นให้กลายเป็นความรู้ที่ถูกสร้างสรรค์
ขึ้นใหม่ด้วยสติปัญญาของเราเองด้วย

วารสารพุทธศาสนศึกษาถือเป็นหน้าที่ว่า เราจะ
พยายามเชิญชวน และสรรหาข้อเขียนที่มีคุณภาพมา
ตีพิมพ์ คุณภาพในที่นี้นอกจากจะวัดในแง่ของการให้
ความรู้แล้ว เรายังประเมินในแง่ของการให้แรงบันดาลใจด้วย
เราหวังจะได้ข้อเขียนที่เมื่ออ่านจบแล้วท่านผู้
อ่านจะรู้สึกเหมือนอ่านไม่จบ เพราะมีแง่มุมที่สะดุด
ความรู้สึกให้นำไปติดต่อได้มากมายเหลือเกิน เพื่อการนี้
กองบรรณาธิการได้คัดเลือกบทความที่เขียนโดยนักวิชา
การต่างประเทศมาแปล โดยวิธีติดต่อขอข้อเขียนจากผู้
ที่เราเห็นว่าสมควรขอ นักวิชาการต่างประเทศเหล่านี้เป็น
ผู้ที่อยู่นอกวงการพุทธของบ้านเรา ความคิดความอ่าน
จึงไม่น่าจะตรงกับความคิดความอ่านของนักวิชาการ
พุทธบ้านเราเท่าใดนัก งานเขียนของท่านเหล่านี้ที่เรา
แปลลงตีพิมพ์ ไม่จำเป็นต้องหมายความว่ากองบรรณา
ธิการเห็นด้วย เกณฑ์หลักในการคัดเลือกงานเหล่านี้
มาเผยแพร่คือ เกณฑ์เรื่องแรงบันดาลใจที่กล่าวมาใน
ตอนต้น เราอาจไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่ท่านเหล่านี้เสนอ

แต่ที่ตีพิมพ์ เพราะเราคิดว่าข้อเขียนเหล่านี้ เมื่อผ่านสู่
สายตานักวิชาการพุทธบ้านเราแล้ว น่าจะให้แรงบันดาลใจ
(จะแง่ลบหรือบวกก็ตามแต่) แก่ผู้อ่าน นี่ต่างหากคือ
ประเด็นสำคัญ

เราขอเริ่มต้นโครงการที่ว่านี้ด้วยข้อเขียนของ
อาจารย์ปีเตอร์ ฮาร์วีย์ (Peter Harvey) ท่านผู้นี้เป็น
อาจารย์สอนพุทธศาสนาอยู่ที่ School of Social and
International Studies, University of Sunderland
ประเทศอังกฤษ ในเล่มต่อๆ ไป เราหวังว่าจะมีข้อเขียน
ของนักวิชาการต่างประเทศทยอยตีพิมพ์อยู่ท่านองนี้
เรื่อยๆ และเราจะถือว่าเป็นความสำเร็จที่น่ายินดี หาก
จะมีนักวิชาการไทย 'สะดุด' อะไบบางอย่างในข้อเขียน
จากต่างแดนเหล่านี้ แล้วแปรสภาพอาการสะดุดนั้น
มาเป็นข้อเขียนสำหรับลงตีพิมพ์ในพุทธศาสนศึกษา

เล่มนี้เรายังคงมีข้อเขียนที่คิดว่าน่าสนใจนำเสนอ
เช่นเคย ช่วงนี้วารสารของเราอาจออกช้าบ้างด้วย
ปัจจัยหลายประการ (แน่นอนว่าปัจจัยสำคัญอันหนึ่ง
ของความล่าช้าคือคณะผู้จัดทำล้าแล้วแต่เป็นอาจารย์
ประจำที่ปกติแม้ไม่มาทำงานพิเศษอย่างนี้ก็จะมีงาน
จะล้นมืออยู่แล้ว) เราจะไม่แก้ตัว หากแต่จะพยายาม
ปรับระบบงานให้เอื้อต่อการตรงเวลา ฉบับใหม่เรามี
ต้นฉบับส่งโรงพิมพ์ล่วงหน้าแล้ว เป็นข้อเขียนเกี่ยวกับ
การวิพากษ์วิจารณ์ว่า พุทธจริยศาสตร์เป็นแนวคิดแบบ
อิตินิยมหรือไม่ชิ้นหนึ่ง และอีกชิ้นหนึ่งเป็นงานที่พยายาม
เสนอรูปแบบ และความเป็นไปได้ที่จะประยุกต์พุทธ
จริยธรรมเข้ากับเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ทั้งสองชิ้นเป็น
งานของคนรุ่นใหม่ที่บรรณาธิการขอประชาสัมพันธ์ไว้
ล่วงหน้า ณ ที่นี้